

Ю. Шевченко

АБСУРД — КВІНТЕСЕНЦІЯ НЕРЕАЛІСТИЧНОЇ ДРАМАТУРГІЇ

Y. Shevchenko

ABSURD — THE QUINTENCE OF UNREALISTIC DRAMATURGY

Зародився і виник театр абсурду на початку 1950-х рр. у Франції, одразу після Другої світової війни. Проте він не належав до явищ виключно французького мистецтва. Основоположниками цього напрямку є письменники — ірландець Семуел Беккет та румун Ежен Іонеско. Вони проживали й працювали на той час у Франції.

Абсурдисти не вводять у п'єси позитивних героїв. Актори грають покалічених морально людей. Особливістю цих індивідуумів є те, що вони затуркані зовнішньо і внутрішньо, повністю позбавлені власної гідності. На жаль, герої такі є дуже актуальні і понині.

Життя кожного персонажа, у драматургії абсурдистів, можна охарактеризувати декількома словами: страждання та смерть. Актор, який працює з таким матеріалом, має розуміти, що в нереалістичному світі страждання не є дивним явищем. Актор має ставитись до факту страждання персонажа неоднозначно. Варто розглядати страждання як силу, завдяки якій можна завдати болю іншим, буденну річ або ж в порівнянні своїх страждань зі стражданнями інших.

Страждання для актора має два боки вираження. Внутрішнє страждання — це переживання персонажа, його душевні муки. Фізичне страждання — фізичні болі, які охоплюють хвору людину, недуги та фізичні вади. Персонаж має розглядатися актором як результат зовнішнього та внутрішнього руйнування людини, тобто її деградації. Деградація індивідуума поступово зростає, що призводить до повного занепаду людини і врешті-решт до її знищення. У нереалістичних сюжетах людина щезає, стає невидимою частково або повністю. «Невидимість» реалізується відчуженням, самотністю, духовною порожнечою, зникненням особистості.

Персонажі театру абсурду втрачають свою індивідуальність і власні права. Втрачаючи права, людина стає неповноцінним членом суспільства. Таким чином неповторний індивід перетворюється на маріонетку. Тож, актори грають людей у безвихідній ситуації, у них немає ні власних думок, ні бажань, ними можна керувати як заманеться.

Людина, що не має ні прав, ні обов'язків, утрачає також відчуття самооцінки та власної гідності. Персонажі театру абсурду самі себе принижують, хоча і не помічають цього. Їм простіше віддати себе на служіння іншим, а себе називати слугою чи рабом. Це відображається і на зовнішньому вигляді персонажів. Часто персонажі постають перед нами занедбаними та неохайними. Це і є однією з головних ознак зовнішньої деградації індивідуума в театрі абсурду.

Автори мистецтва «абсурду» запозичили в сюрреалістів погляд на світ, у якому панував хаос та який є жорстоким до людини. Жорстокість виступає постійною складовою життя — це озлобленість персонажів. Вона є можливістю самооборони або ж самовираження. Актори грають слабких та безхарактерних людей, які захищаються завдяки фізичним та моральним ударам одне по одному. Однак жорстокість не є очевидною відразу, вона схована в самому естві людини. Тому саме жорстокість керує її діями, думками та стосунками з іншими людьми.

В думках актора жорстокість є причиною нелюдського ставлення до собі подібних. У діях вона характеризується постійними стусанами, ударами, побиттям

та вищим ступенем вираження — вбивством. Адже лише вбивство може зробити людину французького антитеатру щасливою.

Іноколи виявляється так, що персонажі не відверті із самими собою, що вже казати про оточуючих. Вони приховують власну сутність. Докладають певних зусиль, щоб приховати свій темний бік, те нелюдське, що вони в собі мають. Буває й так, що герої осмислюють власну подвійну природу. Або ж навпаки, персонаж намагається стати таким як всі, але в нього не виходить, як у головного героя Беранже в п'єсі «Носороги» Е. Іонеско. Цей твір є значущим для нашого дослідження, адже через нього автор говорить, що люди не мають замикатись на соціумі та власному егоїзмі. Актор теж не має розчинятися в соціумі. Він може досліджувати та дотикатись до різних речей, але не розчинятись у них. Абсурдисти доводять поняття егоїзму до сутності людини, тому не дивно, що на цьому етапі виникає поняття дзеркало — як суть людини, його двійника в самому собі.

Е. Іонеско протиставляє індивіда суспільству. В цьому випадку, ми маємо розглядати суспільство як загальне, широке поняття, а не конкретну групу людей, що пригноблювали іншого індивіда. Тобто Іонеско відокремлює вселенський людський соціум і вселенське особисте людське «Я». В результаті чого ми можемо розглядати абсурд як найвищу стадію реалізму.

«Театр абсурду» 1950-х років концентрує в собі всю поліфонію засобів, запозичену в екзистенціалізмі, дадаїзмі та сюрреалізмі як мистецьких віянь, тож саме драматургію абсурдистів варто вважати квінтесенцією нереалістичної драматургії.

Ю. Одокієнко

АКТУАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УНІВЕРСАЛЬНОГО АКТОРА СФЕРИ ПЕРФОРМАТИВНИХ МИСТЕЦТВ

Y. Odokienko

CURRENT CONCEPTS OF PROFESSIONAL TRAINING OF A UNIVERSAL ACTOR IN THE FIELD OF PERFORMING ARTS

Професійна підготовка актора в останні десятиліття зазнає значних змін під впливом трансформації художніх практик, перетину жанрів і тяжіння до міждисциплінарності. Традиційно акторська школа формується в межах театральних інституцій, орієнтуючись на драматичну гру та текстуральну інтерпретацію, проте в умовах розвитку перформативних мистецтв межі професійної компетентності розширюються: від камерної сцени до сучасних мультимедійних проєктів, від колективної імпровізації до інтервенцій до публічного. Це вимагає формування універсальних компетенцій актора, здатного до адаптації, екранної роботи, фізичної виразності й ефективного співробітництва в міждисциплінарних командах. Вочевидь актуалізується необхідність осмислень стратегій підготовки універсального актора та практичних орієнтирів в сенсі виявлення перспектив подальшого розвитку педагогічних моделей у контексті перформативних мистецтв.

Аналіз останніх публікацій стосовно методологічних основ професійної підготовки універсального актора засвідчує: сучасні дослідження виходять із того, що традиційні концепції, які базуються на життєподібній міметичі та «чистій інтерпретації» тексту, вже не охоплюють весь спектр вимог до актуальної акторської майстерності. Варіативні та гібридні художні практики вимагають від актора: